VILNIUS. Ketvirtadienis 1929 m. Rugsejo men. 1 d. III metai

VISŲ ŠALIU PROLETARAI, VIENYKITES.

Pirmyn!

№ — 16 (47)

*Kas vergo retežių nedrįsta numest—
Tas laisvas niekuomet nebus! J. Janonis.*

SOCIALDEMOKRATŲ ORGANAS.

KORESPONDENCIJOS
Adr.: Wilno, Urząd Pocztowy I.
Skrytka Nr. 115.
Red. adr. ul. Antokolska 54a.

EINA DU KARTUS
Į MĖNESI

Prenumerata: Lenkijoj metams 4 auks., pusei metų 2 auks. Lietuvoj metams 4 litai, pusei metų 2 lit. Užsieniuose dvigubai.
Atskiras numeris 20 sk.

Eilinis Voldemaro debiutas.

Lietuvos fašistinis diktatorius Voldemaras, del pasikesinimo prieš jo gyvybę, šiomis dienomis įteike Tautų Sąjungai „notą".

Galima butų apie tą „notą" ir nutyleti, prošal praeiti, bet kadangi Lietuvos spaudą ją atsispausdino ištisai, o del veikiančio karo stovio ir cenzuros, viešai išsitarti negalima buvo, tai mes norime prie tos „notos" padaryti kai kurias pastabas ir painformuoti musų visuomenę.

Ši paskutinė Voldemaro „nota" Tautų Sąjungai, tai ne kas kita, kaip voldemarines žvalgybos sufabrikuotų „faktų" rezginys. Bet charakteringa yra tas, kad toji „nota" vaizduoja „genijų" Voldemarą ir skaitoma jo „išminties" perlu.

Jei iki šiol Voldemaru, kaipo asmeniu, interesavosi ir darė savo sprendimus tiktai, Lietuvos ir kitų kraštų psichiatrai, tai perskaičius Voldemaro pasiųstą 18.VII—29 m. Tautų Sąjungai „notą", kiekvienam eiliniam piliečiui turetų paaiškėti, kad tam vyreliui „ne visi namie".

Voldemaras pradžioj savo „notos" sako, kad jis susilaikysiąs nuo pakartojimo „faktų", kad lenkų valdžia rekrutuojanti ir kariškai apmokanti lietuvius emigrantus, su tikslu nuversti Lietuvos vyriausybę ir pastatyti į jos vietą kitą, kuri sutiktų užmegsti politinius ir ekonominius santikius su Lenkija. Tačiau jis norįs pranešti, kad jam esą „iš tikrų šaltinių" žinoma jog Vilniuje praejusį pavasarį nedideles grupeles buvę mokomos vartoti ginklą, metyti granatas ir t. t.

Čia mes turime pažymeti, kad Voldemaras rašydamas savo „notą" padare nedovanotiną klaidą, butent: vietoj Vilniuje, turi buti Kaune, nes turimomis žiniomis ne iš „tikrų šaltinių", bet iš faktų, tokios mankštos, mokinimas vartoti ginklus, mėtyti granatas, atliekamos Kaune iš suverbuotų i „geležinį vilką" ritierių. Jų tikslas ne kokią nors vyriausybę versti, kaip sako Voldemaras, bet eiti į Vilniaus kraštą ir ten žudyti Lietuvos politinius emigrantus, kaip jau ir buvo meginama.

Musų, kaipo Lietuvos politinių emigrantų, vienintelis ginklas kovoj su fašizmu yra **laisva nuo leitenantų cenzuros spauda.** Per ją mes raginame Lietuvos liaudį pabusti ir nusikratyti nuo savo sprando slegiančius fašistinius tironus (žinoma, su Voldemaru—Smetona priešaky).

Toji musų spauda matyt baisesnė fašistams už visokius ginklus, kad jie net specialį „įstatymą" išleido, kuriame piliečius už skaitymą laisvos nuo fašistinės cenzuros spaudos, grasina sušaudyti. Tą „įstatymą" Voldemaras sakosi esąs pridejes prie savo „notos".

Toliau Voldemaras savo „notoj" cituoja iš musų laikraščio „Pirmyn" tas vietas, kuriose mes raginame musų draugus darbininkus ir visą pavergtą Lietuvos liaudį, organizuotis, ruoštis prie sukilimo ir galimai greičiau nuversti fašistinę Voldemaro—Smetonos diktaturą. Musų giliu įsitikinimu, fašistai geruoju nesutiks Lietuvos liaudies paliuosuoti iš fašistines vergijos, todel pakartotinai raginame Lietuvos liaudį **imtis ginklo ir fašistų kraujų numazgoti tą gedą, kurią musų tauta kenčia** kulturingo pasaulio akyse.

Minedamas musų laikraštį „Pirmyn", Voldemaras, vėju pasiremęs sako, kad jis esąs lenkų subsiduojamas. Mes atsimokedami Voldemarui, galime ne vėju, bet faktais patvirtinti,

kad jis subsiduoja ne tik Vilniaus krašte ir Rygoj tam tikros rušies lietuvišką ir nelietuvišką spaudą, bet ir visą armiją tuose kraštuose savo šnipų, žvalgybininkų išlaiko, kurie ir tarnauja jam „tikru šaltiniu" notoms rašyti.

Pacitavęs „Pirmyn" 10 N-rį iš 1.V, kuriame buvo įdėtas įspėjimas Voldemarui, kuomet suėmė Šiauliuose keturius valstiečius liaudininkus, kuriuos Voldemaras per „L. Aidą" pareikalavo nužudyti, kad jis nuo žudymo nekaltų žmonių susilaikytų. nes betrokšdamas nekalto kraujo, gali pralieti savo,—sako, kad „išpranašavimo ilgai laukti neteko: š. m. gegužės mėn. 6 d. vakare buvo suruoštas atentatas prieš ministerį pirmininką (Voldemarą), jam vykstant į valstybes teatrą koncertan.

„Vosylius, svarbiausias atentato organizatorius, prisipažino kaltas ir į jam pastatytą klausimą: kodel jis megino pabegti pas lenkus, o ne kur kitur, atsake, kad tik pas juos galejęs jaustis saugiai, nes lenkų vyriausybe buvusi atentatu suinteresuota".

Mes patartume, ne šuniui Voldemarui, bet Lietuvos visuomenei, kaip nors gauti ir pasiskaityti vokiečių laikraščius—„Berliner Tageblatt", „Vossische Zeitung" ir kitus. Toji, toli gražu nedraugingos Lenkijai ir, ne svetingos Lietuvos polit. emigrantams, valstybes spauda plačiai ir bešaliai nušviečia Voldemaro viešpatavimo laikotarpį ir 6 d gegužes mėn. įvykius. Galime nurodyti dar Latvijos ir Estijos demokratinę spaudą, kurioj irgi daug yra tuo klausimu pasakyta.

Kas liečia studento Alekso Vosyliaus suemimą jo „prisipažinimus" ir nužudymą, tai patartume pasiskaityti Berlyno laikraštį „Tempo", o taip pat pasiinformuoti pas buvusį Kauno s d. kalejimo viršininką, kapitoną **Reikalą,** kuris, už „išdavimą Vosyliaus nužudymo paslapties", tapo iš tarnybos paliuosuotas. Iš vienur ir iš kitur gausite žinių, kad studentas Vosylius Kauno s. d. kalejime buvo žvalgybos nukankintas, bet prie kalties neprisipažino ir jokių paslapčių neišdave. Paskutiniai studento Vosyliaus žodžiai skamba sekančiai:

„Nieko aš jums nesakysiu. Vis tiek dabartine niekšu valdžia greitu laiku žus. Man gi blogiau kaip mirtis nieko nebus!"

Pagaliau Voldemaras savo „notoj" sustoja prie „Tautos Sargo" leidžiamo Ženevoj krikščionių demokratų su p.p. Gabriu, Krupavičiumi ir Bistru priešaky. Pirmame to laikraščio N-ry, rašoma, kad Voldemarą pašalins „sausai". Mat pabaigoj sausio mėn š. m. Krikščionys demokratai drauge su kai kuriais tautininkais ir Plechavičiumi priešaky buvo jau sutarę Voldemarą sudoroti. Jau ir naujas ministerių kabinetas buvo sustatytas, bet Smetona, kuris irgi tame „sąmoksle" dalyvavo, išdavė paslaptį ir viskas nuėjo niekais. Tuomet krikščionys demokratai įsiutę, jau antrame „Tautos Sargo" N-ry, pradėjo keikti Smetoną ir grasinti, kad „sausai" nebeapseis.

Tai berods ir visi „faktai", kuriais pasiremęs Voldemaras pasiskundė Tautų Sąjungai del atentato prieš jo gyvybę. Beje, dar primine, kad vienas iš teistųjų Šiauliuose Taurages sukilelių esąs pareiškęs viešai teisme, kad Smetona turesiąs buti nužudytas!

Ši Voldemaro „nota" yra tikras absurdas, vienas iš jo nevykusios džionglioravimo politikos variantų. Jos vienintelis tikslas - nukreipti visuomenės dėmesį nuo Lietuvos vidaus suirutės, ir pirštu parodyti į Lenkiją, su kuria nera normalių santykių, padaryti ją visų vykstančių pavergtos Lietuvos liaudies kovų su fašizmu kaltininke ir tuo stiprinti savo pašlijusias pozicijas. O Europai parodyti, kad Lietuvoj „viskas tvarkoj", visi labai „patenkinti" fašistine diktaturą, tik, kad tie nelabieji lenkai kišasi į Lietuvą ir sprogdina ją iš vidaus!

Bet mums rodos, kad užsienį, kuris puikiai orientuojasi ir žino Lietuvos vidaus padetį, Voldemarui nepasiseks apgauti.

Nereikia buti pranašu, kad atspejus jog sukčius Voldemaras su savo provokacine „nota" ir „faktais", „laimes" Tautų Sąjungoj guzą ir pasistatys save svieto išjuokai.

Tik visai musų tautai geda, kad ji leidžia save reprezentuoti ir jos vardu kalbeti tokiam idiotui, kad leidžia valkioti po užsienius ir teršti kadaise gerbtą užsieny Lietuvos vardą.

Tikėkime, kad tai bus „genijaus" Voldemaro paskutinis debiutas, paskutinė jo „nota".

A. B.

Lietuvos ekonominė padėtis ir fašistų šeimininkavimas.

Prieš karą Lietuva, kaipo žemės ukio šalis, šimtais vagonų visokių javų eksportuodavo į užsienius. Bet užėjus karo audrai tapo sudeginti namai, nuterioti laukai, ištuštintos klėtys, išnaikinti gyvuliai ir visiškai sugriauti kai kurie ukiai. Visam kraštui teko pergyventi didelį ukio sukretimą ir teko atstatyti viską iš naujo. Po karo pravesta žemės reforma ir skirstymas kaimų į vienkiemius reikalavo didelio darbo ir milžiniško jegų įtempimo. Visa tai, dėka sutartinai demokratinių krašto pajegų darbuotei, pavyko dalinai atstatyti ir valstybės organizmą, kaip ekonominai, taip ir politinei sustiprinti. Dideliai daug valstybės kurimo darbe pagelbėjo musų tautiečių didžiulė užjurio kolonija. Amerikoj gyvenantieji lietuviai, gausiai šelpdami savo gimines, atsiųsdavo kas metai gyvenantiems Lietuvoj nemažiau 10 milijonų dolerių. Be to daugelis amerikiečių yra įdėję didelius kapitalus statymui įvairių fabrikų ir dirbtuvių Lietuvoj, bet tie kapitalai daugumoj žlugo nepasiekę tikslo. Žlugo todel, kad tuo laiku šeimininkaudami krašte krikščionys demokratai rupinosi ne Lietuvos ekonominės bukles sustiprinimu, bet krašto suklerikalinimu. Jie drauge su valstiečiais liaudinin-

kais vieton ekonominei ir politinei krastą stiprinę — nešiojosi visur su „tautos vienybe", „valstybingumu" ir panašiais postulatais, neišeidami, žinoma, iš savo partinių rybų.

Amerikos lietuviai didžiai pritardami demokratinei Lietuvos santvarkai reme ją paskolomis ir gausiomis aukomis, turedami tikslą ne tik sustiprinti Lietuvoj demokratinę santvarką, bet ir sukurti ekonominį gerbuvį.

Bet po nekurio laiko amerikiečiai pastebeję, kad jų doleriai eina ne demokratines valstybes auginimui ir tautos gerbuviui kelti, o vien tik klerikalizmo sustiprinimui—nusivylė ir liovėsi taip plačiai Lietuvą remti, nors vis tik ir dabar dar prisiunčia po kokius 3 milijonus dolerių kas metai.

Ir taip per keletą metų krikščionys demokratai naudojo amerikiečių paramą, visai nesirupindami (išskiriant savo asmeninius reikalus) valstybę ekonominei sustiprinti.

Tačiau nežiurint, kad valstietis kunigų valdžios buvo labai prislegtas, bet vis tik šiek tiek atgijo, užsiaugino gyvulių ir dalinai atsistatė karo išgriautus trobesius. Pravedus žemes reformą iškilo daug naujų ukių ir Lietuvos valstietis emesi rimtai kelti žemes uko kulturą. Bet įvedus Lietuvoj fašistinę diktaturą vel viskas pasikeitė ir pradejo artintis nauja katastrofa.

Laimingesni Lietuvai buvo derlingi 1925 m. ir 1926 metai — demokratijos laimejimų metai, kurie deka demokratines vyriausybes sumaniai vedamai ekonominei politikai muitų ir biudžeto klausimuose, pasiseke metinį balansą suvesti su pertekliais.

Lietuvos ekonominė gerovė pareina nuo gero derliaus ir kaipo to pasekme — aktyvaus prekybinio balanso. Nederlius ir fašistų seimininkavimas, pradedant 1927 metais baigia Lietuvą sužlugdyti. Kaip 1927 m., taip lygiai ir 1928 metais nederlius paliete Lietuvą tik dalinai, t. y. kai kurias jos sritis, bet jei šiandien musų krašte jaučiamas didelis ekonominis skurdas, tai čia yra kalta vien tik fašistine valdžia, kuri ne tik nepaemė laiku nederliaus ištiktųjų sričių valstiečių ir darbininkų, bet visą laiką savo spaudoj mulkino visuomenę stengdamosi įrodyti, kad jokio nederliaus nera ir kad Lietuvos ekonomine būkle yra kuogeriausia. 1927 m. nepalankios oro sąlygos daugely vietų sunaikino paselius ir valstiečiai liko be seklų. Gi fašistine valdžia įkalbedama sau ir noredama įkalbeti kitiems, kad jokio nederliaus Lietuvoj nera, nesuteike nukentejusių sričių ukininkams jokios paramos ir is tos priežasties daugelis ukininkų 1928 metų pavasarį negalejo savo laukų apsėti.

Trūkumas seklų 1928 m pavasario sejai, ir tų metų nederlius Š Lietuvos srity privedė Lietuvą iki katastrofos. Ūkininkai pritruko duonos, neteko 1929 m. pavasariui seklų, neturejo gyvuliams pašaro nė pakratų, o darbininkai tiesiog badu mire. Del stokos pašaro daugelis ukininkų išpardave savo gyvulius pusdykiai jau rudenį. Del blogo pašaro ir didelių salčių daugelis gyvulių per žiemą pastipo. Nors Suvalkijos srity 1928 metais buvo gana geras derlius (iki 17—22 grudų), tačiau Š. Lietuvos sritis pavasarį liko be seklų. Derlingiausius Š. Lietuvos srities laukus apsejo šiemet tik dalinial. Fašistine valdžia nepajege ukininkų kredituoti ir aprupinti seklomis, nes ji buvo užimta kitais darbais—jos vienintelis rupestis buvo sustiprinti savo galybę ir kaip galint išsilaikyti. Taigi vieton kreditų ir pašalpų valstiečiams, fašistinė Voldemaro valdžia leido pinigus šnipams, žvalgybininkams ir kitokiems „tautos vadų" ramsčiams.

Demokratinė vyriausybe gavusi liaudies pasitikejimą, rupinosi viso krasto reikalais. ypatingai valstiečių, kurie sudaro Lietuvai pagrindą. Tuo tarpu gi fašistine valdžia šeimininkauja kraste taip, kaip šeimininkavo bolševikai 1918 1919 metais—pilietinio karo metu. Jei šiandien Lietuvos ukininkai bankrutuoja ir pametę savo ukius bega drauge su darbininkais į kitus kraštus—tai čia kalta vien tik fašistine Voldemaro valdžia, kuri Š. Lietuvos nederliaus pasekmių nenorejo pašalinti ir neleido plačiajai visuomenei tame darbe isvystyti savo iniciatyvą. Del neprotingos fašistines valdžios ekonomines politikos—Lietuvos prekybos balansas pasidarė labai pasyvus. Ir jei žemes ukio kraštas, kuris neturi jokių gamtos versmių sudarančių tautos turtus, išskiriant žemes ukio produktus, pradeda iš užsienio daugiau įsivežti įvairių svetimų gaminių, jeigu daugiau įveža negu išveža—tas jau reiškia, kad valstybes ateitis darosi labai liudna. Žemiau mes talpiname lentelę, kuri tatai patvirtins:

Metai	Išvežta daugiau negu įvežta.	Įvežta daugiau negu iš vežta
	Suma	Suma
1924	6 milijonai litų	—
1925	—	10 milijonų litu
1926	12 milijonų litu	—
1927	—	20 milijonų litu
1928	—	45 milijonai litu

Iš čia paduotų skaitlinių matyt, kad per du metu fašistų šeimininkavimo įvežta iš užsienio prekių daugiau negu išvežta, sumoj 65 milijonų litų. Kitais žodžiais sakant, deka fašistų seimininkavimui, Lietuva liko skolinga užsieniui *65 milijonus litų*. Jei ir toliau taip eis, tai fašistai Lietuvą prives prie galutino bankroto.

1929 m. fašistais sustatytos valstybines pajamos — išlaidos arba valstybinis biudžetas didesnis negu demokratines vyriausybes laikais buvo visu *50 milijonų litų*. Jei šios padidintos sumos butų suvartotos produktingai krašto reikalams, apie jas netektų kalbeti. Bet tuo laiku kai valstybej didelis ekonominis krizis, kai del nederliaus valstiečiai, darbininkai skursta, pirkliai ir pramonininkai bankrutuoja, kai kraštui reikalingi nauji geležinkeliai ir plentai, kai valstiečių dirvos apsemtos vandeniu—fašistine valdžia is spaudžia gyventojams 50 milijonų litų daugiau ir tuos pinigus suvartoja tautos smaugimui, kovai su kitaip galvojančiais Lietuvos piliečiais.

Laukų ir pievų nusausinimo darbams paskirta tris kart mažiau, negu demokratines valdžios laikais buvo; kaimų skirstymui į vienkiemius — paskirta per pusę mažiau; dvarų parceliacijai nieko nepaskirta, iš ko matyt, kad fašistai ne tik ukininkais nesirupina, bet ir bežemiai is fašistų žemes nebegaus. Naujiems geležinkeliams ir plentams statyti nieko nepaskirta.

Iš aukščiau minetų 50 milijonų litų paskirtą — trijų ministerijų ypatingiems kreditams (šnipams ir išdavikams samdyti krasto viduje ir užsieny) 15 milijonų litų; krašto apsaugos ministerijai padidinta (papirkinėjimams karininkų) 10 milijonų litų. Likusieji 25 milijonai litų padalinti taip įvairių ministerijų neaiškių kreditų pavidale neproduktingiems tikslams. Šie 50 milijonų litų sąmoningai paslepti nuo visuomenės įvairių kreditų pavidale skiriami vieninteliam tikslui — kovai su pačia tauta ir jos demoralizavimui. Tokios stambios sumos iš pačios tautos nebuvo galima išspausti, todel fašistai pradejo smarkiai pardavineti paskutinį tautos turtą—miskus. Šiais metais paskirta miško parduoti už 30 milijonų litų su viršumi.

Todel nestebetina, kad tokius rekordinius fasistinius biudžetus pravedant gyvenime reikia naudotis

policinemis priemonemis, kad iš gyventojų pinigus išspaudus.

Dabartiniu laiku del sunkaus, nepakeliamo gyvenimo Lietuvoj, bega svetur jos geriausis, stipriausis jaunimas. Palikę savo ukius, nutraukę ryšius su savo gimtuoju biednu krastu, jie bega be atodairos kur akys veda, gaminti kitoms valstybems turtus. Per pirmuosius tris menesius 1929 m. emigravo iš Lietuvos 4572 žmones. Tuo budu, šių metų begy emigracija iš Lietuvos gali siekti 20 tukstančių žmonių, nes užsienių atstovybių Kaune, ypatingai Pietines Amerikos atstovybių Lietuvos piliečiai nepaliauja šturmavę.

Voldemaro fašistine valdžia, matydama tokį masinį begimą iš Lietuvos, žada emigraciją normuoti tam tikru „įstatymu". Bet vargu ar tas ką nors pagelbes. Jei atgavus nepriklausomybę, tautai sedo ant sprando nauji fašistiniai okupantai ir padare gyvenimą blogesniu negu jis buvo po svetimųjų „globa", tai gyventojams lieka du keliai: arba stoti su okupantais į griežtą kovą ir nuvertus juos atgauti sau pilietines teises be kurių negalimas ekonominis gerbuvis, arba spiauti į viską ir eiti svetur laisvesnio gyvenimo ir duonos kąsnio ieskoti.

Trečio kelio nera. *S.*

Lenkijos spauda del Voldemaro notos.

Berods iki šiam laikui Lietuvos visuomene nieko nežino apie tai, ką rašo lenkai, tie vadinami priešininkai, kokios jie yra nuomones apie dabartinį Lietuvos diktatorių Voldemarą ir apie pačią Lietuvą ir jos piliečius. Ir nežiurint kad lenkai skaitomi Lietuvos priešininkais, bet kartais parašo labai ismintingų dalykų, su kuriais Lietuvos visuomenei butinai vertetų susipažinti.

Artimas valdžios sferoms Varšuvos dienraštis „Głos Prawdy" iš 24.VII, komentuodamas Voldemaro notą, pasiųstą Tautų Sąjungai del pasikesinimo prieš jo gyvybę, tarp kitako sako, kad p. Voldemaras labai klysta, jei jis įtarineja Lenkiją, kad ši buk ruošusi atentatą prieš jo gyvybę, su tikslu galimai greičiau pašalinti p. Voldemarą nuo valdžios vairo. Taip nesą, nes p. Voldemaras su savo pamišusia politika esąs geriausis Lenkijos sąjungininkas ir ne pats nepasijuntąs, kaip dirbdamas neva prieš Lenkiją, teikiąs jai brangius patarnavimus. Toliau tas dienraštis, palietęs priežastis, kurios Voldemarą verčia orientuotis į Vokietiją, su kurią jis jau sudare vokiečiams palaukia prekybos (kolonizacijos) sutartį ir nurodęs kodel Voldemaras kelia aliarmą buk Lenkija norinti užgrobti Lietuvą — žodis žodin sako:

„Tam užgrobimui ir pats p. Voldemaras netiki. Bet p. Voldemaras šiandien valdydamas su pagelba karo stovio, teroro ir kalejimų, noretų visą Lietuvą į kalejimus sukišti. Tuo tarpu dalis Lietuvos piliečių bevelija geriau buti emigracijoj negu kalejime. Daugelis emigrantų bega į Lenkiją.

„Ponas Voldemaras taip labai neapkenčia Lenkijos, vienok stengiasi, kad Lenkija emigrantus ištremtų iš savo rybų. Tenka pažymeti faktas, kad Lenkija duoda azylio teisę *kiekvienam* politiniui emigrantui. Anaip toli nesleplam ir lietuviškos emigracijos, nes ją matome Lenkijos rybose. Yra tai ramus, dori žmones, dirbantį fabrikuose ir kasyklose Lodziuje, Sosnovce, Katovice. Nejaugi, jei tai butų pyktadariai, rupintusi apie juos Raudonasis Kryžius suteikdamas pradžioj paramą ir valstybiniai darbo biurai tarpininkautų jiems suradimui darbo. Bet tie emigrantai savo akimis mato, kiek yra lietuvių Vilniaus kraste ir važiuodami į Lenkijos gilumą mato kokios yra pažiuros lenkų tautos į lietuvių tautą ir jos nepriklausomybę. Tatai yra viskas.

„Jeigu šiandien Lietuvoj visa opozicija, kuri susideda iš krikščionių demokratų, valstiečių liaudininkų ir socialdemokratų, jeigu visos jaunimo studentų organizacijos Kaune, kurios tapo uždarytos, pagaliau, jeigu visi kurie neapkenčia p. Voldemaro ir kovoja su jo režimu, turi buti „lenkų agentais", tai Lenkija t.k gali pasidžiaugti iš to, kad taip begalo daug turi Lietuvoj savo draugų. Deja—taip nera. Bet p. Voldemaras dirba ta linkme — nes kiekvieną savo politinį priešininką nori nugaleti šlykščiausu ginklu, apšmeižti, kad jis yra apmokamas Lenkijos agentas.

„Idejinio žmogaus tokiais šmeižtais nepabaidysi ir ne atgrasinsi. Bet patyrimas, to ką jis sutinka Lenkijoj, pabegęs nuo p. Voldemaro kartuvių ar kalejimo — verčia jį žiureti į Lenkiją kitokiomis akimis. Ir tas geral.

„Širdingai noretume gyventi su Nepriklausoma Lietuva draugiškuose santikiuose. Kad tas įvyktų reikalinga, kad lietuvių tautos pažiuros į Lenkiją pasikeistų. P. Voldemaras tą linkme nesamoningai dirba, nutraukdamas nuo akių miglą labiausiai apakintiems šalininkams Berlyno politikos.

„Todel tegul p. Voldemaras valdo ir toliau. — Mums jo režimas nekenkia. Bet kuomet lietuvių tauta to režimo prisisotins ir jei tuomet p. Voldemarui pasidarytų kelias pas „Stahlhelmerius" į Rytprusius užkirstas—tai begdamas nuo lietuvių liaudies kersto, tegul drąsiai traukia į Lenkiją. Nes ir jam duosime azylę ir neišduosime jo į rankas jo politinių priešininkų, nors tai butų musų geriausi draugai ir nors už p. Voldemaro galvą žadetų užmegsti su mumis politinius santykius.

„Azylio teise yra visiems vienoda. — Tegul p. Voldemaras apie tai neužmirsta, nes gali jam paciam priseiti taip, kaip šiandien, kad priseina jo politiniams priešininkams.

„Ratas Fortunos sukasi. Kai ką apie tai gali p. Voldemarui pasakyti p. Trockis, šiandieną prievarta ilsedamasis prie Bosforo.

Kitiems gi gali truputi geriau patarnauti kalnų oras—kad ir pavyzdžiui... Zakopane" [1]).

A

Darbininkų domesiui.

Dar gerokai ankščiau, kuomet krikščionys demokratai valde Lietuvą, kunigai per bažnyčias įkalbinejo piliečiams, kad žmonių santikius tvarko Dievas ir kad kiekviena valdžia, taigi suprantama ir krikščionių demokratų, esanti nuo Dievo ir josios reikia klausyti. O viduramžių pasauležvalgos teoretikai, kaip pavyzdžiui kun. Dambrauskas, Reinys, Paltarokas ir kiti stengesi aiškinti seimo rinkimų teoriją ir „nesugriaunamais argumentais" įrodinejo, kad seimo rinkimų korčiukes einančios į urnas iš anksto Dievo nubrežtu keliu. Pasak kun. Staugaičio, tai, girdi, jeigu dabar Lietuvą valdo ne caras ar karalius, bet Seimas tai tokia jau esanti iš anksto Dievo nustatyta valia

Apie Lietuvos demokratiją, jos šiokius tokius laimejimus rysy su Europoj praužusiom revoliucijom ir apie tai, kokie numatomi tolimesni demokratijos keliai, bei ateities uždaviniai — krikščionių demokratų apaštalai žinoma nekalbejo, jei neskaityti doros ir paklusnumo pamokslų, kuriuos jie Lietuvos darbininkams gausiai berė.

[1]) Zakopane — Lenkijos kurortas prie Čekoslovakijos sienos, kuriame lenkai žada Voldemarui duoti saugia vietą, jei jam priseitų begti iš Lietuvos. *A.*

Ši nevykusi krikščionių demokratų sąmoninga demagogija, nors ir turedama Lietuvoj gana palankią dirvą, menkai teprigijo. Pavyzdžiai kitų Europos kraštų demokratijos kovų už išsilaisvinimą dare įtaką ir jau trečiojo Seimo rinkimai parode, kad iš „anksto nustatytas kelias į rinkimų urnas" nuejo krikščionims demokratams nepageidaujamon kryptin. Pradžioje, krikščionių demokratų tarpe kilo sumisimas, desperacija, bet šiek tiek atsipeikejęs, staiga emesi jie perkainuoti savo seniau skelbtasiąs vertybes. Jau apie tai, kad kiekviena valdžia paeina nuo Dievo ir jos reikia klausyti, krikščionys demokratai nustojo kalbeję, o kunigai bažnyčiose pludo Lietuvos demokratinę vyriausybę ir piliečiams aiškino apie gresiantį Lietuvai raudonąjį pavojų—bolševizmą. Nors ši krikščioniška demogogija ir į naują kailį įvilkta, bet jos esme liko ta pati.

Čia tenka pažymeti, kad kunigų luomas arba kleras, kuris apima krikščionių demokratų partiją yra labai konservatyvas ir visuomet gyne ir gina turtingųjų interesus. Be to, kleras labai godus valdžios, stengiasi visur ir visame viešpatauti, o pasiekimui savo tikslo naudoja visas priemones. Taigi ir del jų vartojamų priemonių ir visokių rušių demagogijos stebetis ne tenka.

Bet tuo pačiu laiku, kai krikščionys demokratai atstumti nuo valstybes vairo visokiais budais stengesi pakirsti demokratines vyriausybes autoritetą, atejo jiems pagelbon nauji sąjungininkai—iš naujai iškeptos lietuviskos buržuazijos ir stambiųjų žemes savininkų sluoksnių. Susimetę kruvon sie visi trys luomai nors ir turedami skirtingas ideologijas ir savo tarpe priešingumus, bet viename klausime jie visiškai sutampa, butent: ir krikščionys demokratai — kunigija, ir liberalizuojanti buržuazija ir stambieji žemvaldžiai skaito, kad *darbininkas yra vergas ir nei daugiau, nei mažiau kaip įrankis turtams pasigaiminti*.

Štai kodel tie trys luomai, anksčiau nekaip savo tarpe tesugyvenę, rado bendrą kalbą ir bendromis pastangomis sugniužino Lietuvoj demokratinę santvarką. Demokratine santvarka, duodanti plačias galimybes darbininkams organizuotis, vystyti savo klasinį susipratimą, stoti viešojo gyvenimo priešakin, negali buti pakenčiama turtingiesiems, kurie į darbininką pratę visą laiką žiureti su panieka, kaip į kokį gyvulį.

Anuo Lietuvos suskurdimo laiku, kuomet dar neatsipeikejęs po karo sukrėtimų mažažemis ir vidutinis ukininkas vos vegetavo, kuomet suvargęs ir mažai susipratęs darbininkas mito tik duona ir silke, girdint klerikalų ir buržuazijos — fašistų pasakas apie gresiantį raudonąjį pavojų, daug kam vaidenosi pergyventas Rusijoj alkis, stoka rubų ir kitų reikalingiausių daiktų, pilni kišeniai beverčių popierinių pinigų ir t. t., o sapnavosi, klerikalais ir fašistais žadami dangaus migdolai. Šios tai gal ir buvo vyriausios priežastys, kad Lietuvos darbininkai ir valstiečiai leidosi taip lengviai nusavinti turetas visas žmogaus ir piliečio teises, kurios su didelemis pastangomis buvo iškovotos. Bet siandien, kuomet jau praejo beveik treji metai nuo tų žadetų gerybių, kai valstietis tebeskursta po senovei, ukininkas pardavęs savo ukį bega iš Lietuvos į Brazilijos gyvatynus, darbininkas neturi ne tik silkės, bet ir duonos ir neradęs savo kraste darbo eina jo ieškoti į Latviją arba į Prusus, o ten visų stumdomas pusdykiai dirba. Kiekvienas galejo įsitikinti kaip slykščiai Lietuvos liaudis tapo apgauta.

Pagaliau, ne po ilgo ir patys „sąjungininkai", del jų interesų ir siekiamų tikslų priesingumo savo tarpe susipiove: krykščionys demokratai tapo išmesti is valdžios ir atsistojo griežton opozicijon. Ir kai šiandien fašistiniai pravadyriai su Voldemaru priešaky smaugia Lietuvos darbo žmones ir proteguoja turtinguosius, daug kas mano, kad jei kunigai butų valdžioj tai jie taip nedarytų, nes jie girdi turi priesaga „demokratai", žegnojasi už demokratinę santvarką ir keikia fašistus. Vienok tas toli gražu ne taip. Demokratizmas klerikalams tai tik meskere gaudymui nesusipratusių darbininkų. Jei jie budami valdžioj tokių brutalių priemonių dar nevartojo, bet stengesi daugiausia naiviomis pasakomis liaudį įtikinti, kad jųjų valdžia paeinanti nuo Dievo ir jos reikia aklai klausyti, tai tik del to, kad dar nebuvo gerai susiorganizavę ir sustiprėję, tai viena. O antra—jie gerai žinojo, kad toms jų pasakoms Lietuvoj yra gana palanki dirva. Bet tegul tik butų buvę antraip, tai su priamonemis valdžioj issilaikyti jie nebutų pasivaržę, kaip kad šiandieną nesivaržo Voldemaro vedami fašistai.

Lietuvos darbininkai neprivalo užmiršti ne minutei, kad šiandien kova eina ne tarp asmenų, arba del valdžios pasidalinimo, bet *tarp atskirų priešingų klasių* t. y. tarp neskaitlingos *klaseš turtingųjų — dykaduonių*, kurie laiko pagrobę viską ir tarp *darbo žmonių*, kurie ne tik medžiaginių gerybių neturi bet ir žmogiškos teises jiems nusavintos.

Generaliniame štabe išperėta partija

Pasigiria, kad suvažiuos „atstovai"

Šiomis savaitemis Kaune įvyko „tautininkų" partijos neva suvažiavimas. Tą atsitikimą tos partijos oficiozas, valdžios pinigais leidžiamas „Lietuvos Aidas", šitaip aprasineja:

> „Rinktiniai tautininkų sroves žmones suvažiavo į Kauną, kad čia pasitartų, mintimis pasidalintų ir kai kuriuos opius valstybes gyvenimo reikalus aptartų. O tokių reikalų yra daug. Svarbiausias šio suvažiavimo tikslas, be abejo, yra aptarti, drauge su vyriausybes atstovais, begamuosius politinio gyvenimo klausimus, aptarti artimesnes ateities vaikimo planą, ryškesnemis spalvomis nupiešti tuos kelius, kuriais dabar musų valstybe yra vedama ir tas perspektyvas, į kurias tautos ir valstybes vadai žiuri.
>
> Tautininkų ideologijos žmonių suvažiavimas todel turi didesnes reikšmes, kadangi kaip tik sios ideologijos kurejų, šios sroves vadų rankose šiandien yra musų valstybes vairas".

Iš pozavimo, su kokiu diktaturos buterbrodais penimas redaktorius pradeda savo straipsnį atrodo, kad jis tikrai bando kalbeti apie suvažiavimą partijos atstovų, kurie nori ir gali ką nors „aptarti" ir pasakyti.

Pasirodo, tusčios kopustų galvos.

Bet čia pat autorius pasako:

> „Tai suvažiavimas žmonių, kurie pritaria savo vienminčiu vedamai politikai, kurie su jais vienaip galvoja, vienomis mintimis gyvena, nors kartais, toliau nuo vyriausybes darbo stovedami, gali ir nesuprasti vieno ar kito jos žygio, arba gali vieną ar kitą vyriausybes žingsnį ir kritiskai įvertinti".

Taigi, taigi, tam ir „suvažiavimai" komedijuojami, kad Kauno leitenantai galetų pamatyti, ar ir toje jų partijoj kas nors, toliau žvalgybos begyvendamas nepradeda „vieną kitą vyriausybes žingsnį kritiškai įvertinti".

Leitenantų baime nepamatuota.

Pasirodo, ir tas suvažiavimas buvęs visai bereikalingas, nes pats Smetona už savo partiją mąsto. Autorius sako:

Toji kova visame pasauly eina jau ne nuo siandien, vienur sparčiau kitur lečiau, bet eina nesustabdomai. Pergale darbo žmonių visiskai priklauso nuo to, ant kiek jie supras patys savo padetį ir ant kiek pažins savo priešininkus.

P. S.

Del išdavimo politinių emigrantų.

Lietuvos S. D. O. Užsieny sužinojusi, kad Voldemaro valdžia kreipesi į Latvijos Vyriausybę reikalaudama isduoti pabegusi į Latviją socialdemokratą Misių-Misiuli — padave Latvijos vyriausybei sekantį prašymą:

Nourašas.

Ponui Latvijos Teisingumo Ministeriui, Rigoje

Sąrysy su reikalavimu Voldemaro valdžios isduoti laikomą Rygos kalejime Lietuvos politinį emigrantą Misių-Misiulį, Lietuvos Socialdemokratu Užsienio Organivacijos Komitetas praneša kas seka.

Kaip žinomą Lietuvoje diktatorių grieštai uždrausta laisvoji spauda, todel jį gaminama ir platinama slaptai. Už tokį spaudos platinimą, Voldemaro valdžia žiaurai baudžia, iki mirties bausmes. Pastaruoju laiku yra net išleistas specialus įstatymas, sulig kurio taip vadinamiems „plečkaitininkams" (Valdžia vadina asmenis, siekančius atstatyti Lietuvoje demokratinę tvarką) taikomos yra mirties bausmes, be jokiu išimcių.

Misius-Misiulis buvo vienas iš tokių aktingų socialdemokratu. Jo arestavimas Lietuvoje, einant nusitatymu Voldemaro valdžios, reiške jam mirtį, nes rastoji pas jį slaptą literaturą dave pagrindo jį apkaltinti ir pavadinti vardu plečkaitininko. Valdžios organas „Lietuvos Aidas" š. m. Nr. 110 taip jį ir pakrikštijo. „Lietuvos Aidas" raso:

Plečkaitininkai nužudė vėl du žmones.

„Žagares nuovados, Skaistgires punkto vyresnis policininkas Peleckas Antanas, sužinojęs, kad pas to paties valsčiaus, Jurgalčiu kaimo gyventoją Misių-Misiulį Izidorių randasi pleckaitininkų literaturą. Darydamas kartą pas minetą gyventoją tikrai rado laikrastį „Pirmyn" ir kitus pleckaitininkų spausdinius. Areštavęs Misių gabeno jį į nuovadą. Bet gi pakelyje Misius griebe policninką už gerklės, ištrauke jo brauningą ir nušove policninką vietoje. Išmetęs lavoną iš vežimo, revolveriu grasindamas priverte vežiką važiuoti sienos link. Privažiavus miškelį, netoli rubežiaus, žmogžudys iššoko is vežimo ir pabego".

Visai naturalu, kad gelbedamas savo gyvybę jis šaude į arestavusį jį policninką ir bėgo nelegalei į kaimyninę valstybę Latviją.

Mes nežinom kokiais motyvais remiasi Voldemaro valdžia, reikaludama Misių-Misiulį isduoti, bet viena yra aisku, kad tikslas yra atgauti paspruką sį is jų raakų savo politinį priešininką ir jį nužudyti.

Remiantis virs išdestytu mes tikime, kad einant tarptautinę tradicija, Latvijos viriausybe nepanores kištis į vidaus politines kovas Lietuvoje ir Misių-Misiulį neišduos Voldemaro valdžiai.

Lietuvos Socialdemokratu Organizacija
Užsieny. Vykdomojo Komiteto

Pirmininkas *(—) J. Paplauskas*

Sekretorius *(—) J. Januškis.*

Atsakymas iš Latvijos vyriausybės dar negautas, bet Misiulio Voldemarui Latvijos Vyriausybe iki siol neisdave.

B.

Atviras laiškas.

Birželio pabaigoj s. m., Latvijos demokratiniuose laikraščiuose buvo pakeltas didelis triukšmas del arestų lietuvių politinių emigrantų gyvenančių Latvijoj. Daugiausia apie tai raše „Socialdemokrats", pabreždamas, kad Latvijos politine policija eina talkon kruvinai Voldemaro žvalgybai ir padeda jai apsidirbti su politiniais emigrantais.

Patvirtinimui iškeltų faktų paduodu kas seka.

Birželio m. 25 d. 22 val. grįžau iš „S." redakcijos į savo butą (Riga, Lačplesa iela 47, dz. 7-a). Man tik įejus kambarin, už kokių 15 minučių pasibelde kas tai duris. Pirma negu įleisti paklausiau kas beldžiasi, atsake: „Kartibnieks"! Atidarius duris įejo vidun policininkas ir du politines policijos agentai, apsirengę

„Klaidingai butų manyti, kad po sio svarbaus suvažiavimo Lietuvos politiniam gyvenime galetų įvykti kokių nors radikalinių atmainų. Juk tiek tautines vyriausybes, tiek tautininkų ideologijos žmonių bendra linija seniai yra visiems žimonių ir aiški... Tautines vyriausybes politine linija tautininkams tuo labiau yra aiški, nes kaip tik tautininkų ideologijos kurejas — Respublikos Prezidentas p. Antanas Smetona ją prižiuri".

Na, na, niekas ir nemane, kad tas „svarbus suvažiavimas" galetų Lietuvoj kad ir kokių permainų atnesti. Tam reikia, kad susirinktų žmones, su laisvu žodžiu ir pilietinemis teisemis, ne čiučelos, kuriuos leitenantai gina, žvalgyba gano ir kuriuos „pats" Antanas Smetona prižiuri....

O, sancta simplicitas!

To dvasios ubagų kermošiaus dvasiai užakcentuoti straipsnio autorius dar prideda:

„Jie (tautininkai) žino, kad ne gausus susirinkimas gali vieną ar kitą gilią išmintį nubalsuoti...

„Todel mes nemanome, kad tautininkų suvažiavimas ką nors nepaprastai naujo galetų pasakyti".

Tuščios pastangos.

Pats savo locna ranka nudengęs tų „tautininkų suvažiavimo" impotenciją, autorius vel atsigręžęs laukia stebuklo, sakydamas:

„Iš savo puses mes pageidautume, kad susirinkę tautininkų atstovai kritiškai išsitartų apie tautines vyriausybes nuveiktus darbus ir apie tą kelią, kurio jį veda musų šalį".

Vyrai, kitam kelią gali parodytį tik tas, kas pats nera kito aklai vedamas. Šiaip abudu—vedejas ir vedamasis — žengia į duobę.

Suvažiavimas — diktaturos čiučela.

Galop, autorius išstena, ko norįs. Jis sako:

„Ir siandie mes tikime, kad tautininkų suvažiavimas pasisakys už traukimą į valstybes darbą *ne tik oficialinių tautininkų, bet ir padorių žmonių* (musų pabraukta) iš kitų buvusių, ar tebesančių srovių, jei tik tie kviečiamieji žmones turi bent minimumą lojalumo dabartinei valstybes tvarkai, jei jie nera priesingi tiems tikslams kurių turi tautininkai del Lietuvos ateities".

Pasirodo, net diktatoriams savi nepadorus oficia-

civyliai. Vienas is agentų pasirode mokąs lietuviskai, gyvenęs seniau Biržų apskrity apie Podbiržę.

Policininkai padarę smulkią kratą, paeme keletą laiskų man asmeniškai rasytų ir šešius laiškus atvežtus iš provincijos persiuntimui. Mat kai kurie politiniai emigrantai taip mažai uždirba, kad nejstengia net pašto ženklų nusipirkti susirašinejimui su giminemis. Be to, paeme 3 egz. „Pirmyn" ir porą esperanto kalbos vadovelių.

Laike tardymo, Latvijos politine policija klausinejo: Ar nesusirasineju su Lietuvos socialdemokratais, nuo ko gaunu laiškus is Lietuvos, ar nevažineju į pasienį ant pasimatymo su Lietuvos piliečiais, ar pažįstu tuos keturius valstiečius liaudininkus, kurie buvo suimti Šiauliuose, ar siuntineju „Pirmyn" į Lietuvą, kodel aš laikiau ne vieną, bet tris „Pirmyn" egzempl. kokius santykius palaikau su emigrantais ir t. t.

Kaip matyt iš aukščiau pasakyto, visi klausimai buvo tokie, kokiais tik Lietuvos žvalgyba gali interesuotis.

Čia tenka pažymeti, kad mane suemus, buvo pakviestas iš Lietuvos atstovybes žinomas žvalgybininkas Paliakauskas, kuriam buvo perduoti visi pas mane rastieji laiškai neva tai „vertimui", bet tikrenybej, noreta rasti medžiagos is tariamo konspiratyvaus veikimo. Tačiau visi laiškai pasirode grynai moteriško turinio, žvalgybai visai neįdomus.

Tuo pačiu laiku buvo suimti ir kitose vietose gyvenantieji Lietuvos politiniai emigrantai — Bauskej, Sluoke ir kitur. Laike tardymo jiems buvo statomi tokie pat klausimai. Laike jų tardymo dalyvavo žvalgybininkai atvykę iš Lietuvos (Karosas, Mašalas, Levenas ir k.)

Iš aukščiau pasakyto, matyt, kad Latvijos politine policija dirbo kontakte su Voldemaro žvalgyba.

Latvijos vienuomenej kalbama, kad už ištremimą Lietuvos politinių emigrantų Voldemaras esąs pažadejęs Latvijos vyriausybei palankią prekybos sutartį.

Ar šis paskutinis faktas atatinka tikrenybei—parodis netolima ateitis.

A. Sakavičius.

Perskaitęs „Pirmyn" duok kitam.

Smetonos ir Voldemaro dėmesiui.

Jau dveji metai, kaip ištremtas gyvenu užsieny—Latvijoj. Ir per tą laiką nepriklausiau aktyviai jokiai organizacijai vedanciai atkaklią kovą su dabartiniu jusų režimu.

Taigi turečiau puikiausią progą pasinaudoti jusų išleistu „Įstatymu", kuris kas trečias žodis skamba—„mirtis.. mirtis... sunkiųjų darbų kalejimas" — priešams, o dieviška malone ir pasigailejimas suteikiama „atsivertellams". Net toks ilgas laikas—trys menesiai—duodama atsiversti!

Kokia puiki proga atsiversti „griesninkams", apgaileti savo nuodemes! O aš dar „nesugriesijau", už tai labai gailiuos.

Iš tikrųjų iki šiol nemaniau, kad jums taip baisus tie politiniai emigrantai, kad jau nebesigedite pries kulturingą pasaulį leisti atskirus viduramžiškus dekretus, reikalaudami ypatingo žudymo savo priešų. Juk ir be to žudet kiek begaledami, tik dabar pasirašydami judu „tautos vadai" tokį „dokumentą", *užsirekomendavot save patentuotais žmogžudžiais.*

O jus niekšai bailiai! Jus grasinate ir baidote kitus tuo, ko patys bijote! Aisku, jums mirtis yra baisi.

Jus bijodami mirties nedrįstate išlįsti iš savo urvų nesaugojami gaujos šnipų, ginkluotos policijos, kariuomenes. Jus negalite ramiai nei užmigti, nei pavalgyti. Jums visur mirtis vaidenasi. Nieko pasauly jums nera baisesnio už mirtį (o vis tiek kitaip nenumirsite, kaip kartuvese, ar nuo kulipkos).

Bet žmonems su ideja, kovojantiems už laisvę, laisves kariams mirtis nera baisi.

Man—jeigu nera laisves—meilesne mirtis. Ir manau kiekvienam musų tautiečiui, trokštančiam laisves, už ją kovojančiam mirtis nebaisi ir jusų tironiskų grąsinimų neišsigąs! Juk net ir tikrieji vergai (vergijų gadynej) nebijodavo mirties ir dažnai sukildavo prieš savo pavergejus. Tai ką bekalbeti apie tokius, kurie laisvę yra pažinę.

Taigi laimingai jums pasiimti savo vergijon tuos, kurie išsigąs jusų kruvinojo dekreto ir pasinaudos jusų teikiama „malone". O mes, iškentejusieji kalejimus, lagerius, nustoję turto, giminių, vargdami jau antrus metus emigracijoj ir sunkiai kovodami už buvį—*neišsigąsime jusų mums taikomų mirties dekretų ir nesinaudosime jusų „malone".* *A. Bauža.*

---

liniai „tautininkai" nusibodo, tad kaip degeneruojantis šunbajoris ir jie nori į savo „šelmyną" gauti ir padorių žmonių kraujo. Tuščios pastangos, kad ant tos „tautininkų suvažiavimo" čiucelos padorus žmones duotusi pagaunami.

Kur randasi Vilniaus atstovas?

Oficiozas pasako, kad savo partijos suvažiavimo baliuj p. Smetona pasakęs, kad:

> „Vilnius nera be atstovų, — nes jis pats ir kiti Vilniuje ilgiau padirbeję ir pagyvenę jį turi savo širdyse".

Ištikrųjų saugi atstovui vieta, net už nedegamą spintą saugesne.

Užsienių politika daug pareina nuo krasto vidaus.

Net pats 5 pedų diktatorius Voldemaras savųjų surinkime pasake:

> „Vyriausybe gali vesti savarankišką užsienių politiką ir drąsiai ginti Lietuvos reikalus tarptautineje arenoje, kada jį jaučia turinti savo krasto visuomenes pasitikejimą, kada tautos morale nera sulaužyta, kada tautine sąmone yra pabudusi ir tautinis susipratimas kyla. Nebaisus tada vyriausybei koki nors daromi kad ir didelių valstybių diplomatiniai spaudimai, nebaisus ir grąsinimai.
>
> „Kada krašto viduje yra susiklausymas, pasitikejimas savo tautos ateitimi, tada nebaisios priešų klastos, nebaisus jų smurtiški pasikesimmai. Bet is kitos puses vidaus politikos ir ukio gyvenimo klausimai sudaro atskirą sritį ir apie juos tenka skyrium pakalbeti"...

Taigi, po pustrecių metų ir jie pamate, kad pasekmingai užsienio politikai reikalingas, kaip butina sąlyga, krasto visuomenes pasitikejimas! Bet iš „kitos puses", kada tenka tą klausimą pajudinti, tai arba kuogreičiausia atsižadek diktaturos ir smurto sauvales, arba apie tuos dalykus „tenka skyrium kalbeti", vadinas, kol dar galima pasilaikyti ant durtuvo, tol visai nekalbeti. Ir sį kartą p. Voldemaras pasirinko tą pastarąjį kelią, o jo „partijos suvažiavimas" „vienbalsiai" pritare ir dekojo Alachui už taip gilią „tautos vadų" smintį.

Durtuvais keliamas autoritetas.

Nesenai buvo šventas Antanas. Lietuvos „tautininkai" pasirodo ir tą nabagą šventąjį pakinke savo

Laiškai iš Lietuvos.

Naujausi įvykiai Lietuvoj.

Priemus biudžetą Lietuvos politinis gyvenimas tarytum nutilo. Tik retkarčiais tą tylą nutraukia iškilęs vienas, kitas ryskesnis įvykis. Nežymų — veik visai nežymų — sujaudinimą visuomenej įneše paskelbtas, seniau dažnai minetas „įstatymas" prieš „plečkaitininkus". Jo turinys jau ankščiau visuomenei buvo žinomas. Dabar šis „įstatymas", kuris pilnai gali lenktyniuoti su bet kokios negrų ar mongolų valstybes įstatymais, tapo papildytas viena pastaba, kuri skamba sekančiai: „§ 1 nurodytų organizacijų dalyviai, kurie per vieną menesį nuo sio įstatymo paskelbimo dienos, jeigu jie gyvena Lietuvoj, arba per 3 menesius, jeigu jie gyvena kitur, — išeis iš tų organizacijų ir pranes apie jas policijai arba prokuraturai, — nuo bausmes atleidžiami". Voldemaras tikisi išdavikų pagelbos, bet tokių jis demokratijos kovotojų eilese neras. Jei vienas, antras šiaudadusis ir iš tikrųjų slaptose prieš fašistinese organizacijose bus kaip nors pripuolamai įlindęs, tai su šiuo įstatymu, tos organizacijos tik apsivalys nuo negeistino, judosiško elemento.

Kas liečia L. S. D. Partijos tolimesnį veikimą, tai reikia pasakyti, kad tas klausimas ir toliau liekasi kaboti ore. Centro Komiteto iškeltą bylą del neteiseto partijos uždarymo, Kauno apygardos teismas atidejo. Šitokia fasistų politika ne nauja ir nieko nestebina. Neteisetas, drakoniškas žygis pavartotas prieš galutinai paraližuotą partiją, iššauke platesnej visuomenej pamatuoto pasipiktinimo, kuris kiek atslugo, kai buvo paduotas apygardos teismui skundas. Skundo greitas išsprendimas (be abejones fašistų naudai) galejo iš naujo įkaitinti atmosferą. Todel fašistai tą bylą vilkina ir tur but vilkins iki jį šiek tiek bus užtusuota naujoms niekšybems.

Šiokiu tokiu laimėjimu skaitoma atgimdymas kadaise ejusio Vilniuj „Darbo Balso". „D. B." leidžia drg. drg. Bielskis, Pureniene ir Kairys, redaguoja Augustinavičius. Bet nesunku įsivaizdinti kiek jis tegali atatikti dabartiniems reikalavimams, turint galvoj smaugiančius spaudą karo cenzorius. Pirmame numery tilpo daugiausia žinios iš užsienio. Tarp kitako ir straipsnelis pašvęstas Latvijos S. D. D. Partijos jubiliejui. Apie Lietuvą beveik nieko nerašoma. Ir ką gi rašysi, jei šventoj Lietuvoj „viskas tvarkoj!..".

Tikras regresas jaučiamas ir *karo tarnybos įstatymo* pakeitime. Tuo laiku, kai visos valstybes karo tarnybą trumpina, Lietuvos fašistai ją ilgina. Pakeitimas liečia daugiausia pestininkus, kuriems tarnyba kariuomenej pailginama nuo 1 metų iki $1^1/_2$ (pusantrų) taip, kad juos prilygina raiteliams, bei specialems dalims. Tuo įstatymo pakeitimu, žymiai sumažinamos privilegijos besimokinančiai jaunuomenei.

Tokie „įstatymai", tarp kitų ir pernykstis konstitucijos pakeitimas, priimami karininkų karčiamoj Ramovej, kuri šiuo laiku Lietuvoj yra faktiska įstatymų leidimo įstaiga.

Vidaus politikoj, svarbiausiu dienotvarkes punktu dabar skaitoma savivaldybių reforma. Savivaldybių reformai Voldemaras žada išleisti visą eilę „įstatymų"— valsčiams, apskričiams, miestams ir atskirai Kaunui. Ginčiai, kurie kils tarp žemesniųjų ir aukštesniųjų savivaldybių žadama spręsti ne teisme, kaip iki šiol, bet administratyviu budu. Savivaldybes valdomos bus iš centro Kaune. Viską spręs „načalstva" Rusijos carizmo pavyzdžiu su savo biurokratizmu, „kanceliarščina", „volokita". Be kysių ir magaryčių reikalo nebeatliksi.

Reformuojant savivaldybes norima sustiprinti diktaturą. Savivaldybių rinkimai numatomi dar šį rudenį. Dalyvavimas rinkimuose apribuojamas amžiaus cenzu: del rinkejų 24 metai ir del rinktinių (vybornų) 30 metų. Rinkimų sąrašų nebebus, bet 150—200 rinkejų išrinks vieną „vyborną", o susirinkę „vybornai", arba kaip prie ruskio sakydavo „vybornų skodas" išrinks staršiną (žinoma už magaryčias) ir kitus valsčiaus „ponus". Jei jau yra pas mus uredininkai, pristavai su bizunais, tai kodel negali būti staršinos su magaryčiom, ypač, kad ir monopolkes etiketai tokie pat kaip prie ruskio buvo. Atgyja seni geri laikai, tik piliečiai aimanuoja, kad visokios „načalstvos" labai jau daug priviso ir kyšiai žymiai pabrango.

Voldemaras pasikvietęs žurnalistus, kalbėdamas savivaldybių reformos reikalu pareiškė, kad jos labai daug pinigų išleidžiančios kulturiniems reikalams ir del to įkrintančios į skolas. Ligoninių, mokyklų irgi esą perdaug. Šios išlaidos busiančios sulig galimybes mažinamos. Žinoma, salin visoki kultura nes šnipų ir šiaip jau „tevynes sargų" per maža (vien Kaune „tiktai propogandai tarnauti.

Oficiozas ta proga į padanges kelia savo partijos „kurėją" Antaną Smetoną ir iki žiovulio kartoja, koks didis autoritetas jis esąs ir kaip už tai visi jį privalą garbinti.

Kuo gi tas „autoritetas" pasižymėjęs? Oficiozas va kaip paaiškina:

> „Mes visada buvom šalininkai kiekvienam atsaikuoti pagal jo nuopelnus. O kas gali tautai tureti daugiau nuopelnų, jei ne tas, kurio širdis iš jaunystes dienų, jau iš gimnazijos laikų suliepsnojo tyra savo tevynės, savo žmonių meile, kuris visas geriausias savo dvasios pajegas pašvente tik savo tautos darbui!"

Jei tik tiek, kad dar gimnazijos laikais pono Smetonos širdis suliepsnojo tyra savo tevynes, savo žmonių meile, tai kiekvieną gimnazistą reiketų pakelti į prezidentus, ar mažų mažiausia—pakviesti į „tautininkų" partijos „tautos vadus".

Bet mes žinome ir daugiau p. Smetonos „karžygiskų" darbų, kurių galetume ir panegirikų rušytojams suteikti, kaip p. Smetona 1907 m. buvo pašalintas iš „Lietuvos Ukininko" už jo bailumą ir pataikavimą caro žandarų priespaudai, kaip 1918 m, švitino į Berlyną, palikdamas „Dievo apveizdai ir bolševikų malonei savo tautą ir savo žmones," kaip pataikavo vokiečiam, sakydamas, kad reikia Lietuvą surišti su Vokietija ir kaip rinko Lietuvai karalių Urachą, ir kaip 1926 m. rudenį po perversmo, Seimo paskutiniame posedy šventvagiškai bučiavo kryžių, prisiekdamas saugoti Lietuvos konstituciją... ir dar visą eilę jo įsidemetinų „nuopelnų".

Biskis klaidos, biskis teisybes.

Toliau rašoma:

> „Kuo yra ypatingas p. Antano Smetonos autoritetas? Kodel jį yra priversti pripažinti net ir jo ideologijos priesininkai? Visa paslaptis čia gludi tame, kad musų Tautos Vadas yra viršuneje tik savo didelių darbų deka. Už savo iškilimą jis niekam iš šalies neprivalo dekoti".

Tikra, tiesa, kad p. Smetoną tuo tarpu yra priversti pripažinti ir jo „ideologijos" priesininkai, bet paslaptis čia gludi ne jo „dideliuose darbuose", o tik leitenantų tankuose, ištikimosios kareivių dalies durtuvuose ir žvalgybos štabe.. Už tai, už savo „iškilimą" p. Smetona tikrai niekam iš šalies neprivalo dekoti, tik iš vidaus—leitenantams ir šnipams algas amžinai kelti.

— *Spektatorius*

tai" 800 šnipų) kovai su „plečkaitininkais", kurie pasirodo visiškai nepagaunami.

Be to, juk ir fašistinių karininkų—tų tikrųjų diktaturos ramsčių apetitai augte auga. Kur tu čia girdi kulturos reikalams pinigus beskirsi. Žemes mokesnis irgi esąs visai menkas, todel artimiausioj ateity busiąs žymiai paaukštintas. Apie tai, kad šiandien Lietuvoj smulkusis ir vidutinis ukis smunka, kad ukininkus licituoja už skolas ir nesumokejimą valstybinių mokesnių, Voldemaras nutylejo, o žurnalistai, bijodami gauti „tevynes išdavikų" ar „plečkaitininkų" vardo nedrįso Voldemaro apie tai paklausti.

Po „pesčiųjų kiaulių", seimo, savivaldybių, generalinių sekretorių, ponas diktatorius paliete ir universiteto reformą ir tarp kitako pareiške, kad technikos fakultetas busias sumilitarintas, priskiriant jį prie aukštųjų karininkų kursų su kieta drausme. Kokiais sumetimais toji „reforma" daroma, ir kam reikalinga drausme, taip ir nepaaiškino Voldemaras. Bet matyt čia jam atsiliepia bombos, pasak „L. Aido", technikos fakulteto laboratorijoj pagamintos, nors veliau ir pakrikštytos „lenkiškomis".

Su tuo ir užbaige ponas diktatorius savo retą pasikalbejimą su žurnalistais. Retą todel, kad seniau, vieton pasikalbejimų, žurnalistams padalindavo korčiukes su „atsakymais" į nepatiektus klausimus. Tuos „atsakymus" žurnalistai tegaledavo taip paduoti spaudai, kaip jie budavo parašyt.

Iš viso aukščiau pasakyto, matyt, kad Voldemaro „genijus" stengiasi diktaturą Lietuvoj sustiprinti. Formaliai tas jam kolei kas ir sekasi. Bet drakoniškos priemones, kurias fašistai vartoja pries demokratijos kovotojus, aiškiai liudija, kad fašistai apimti baimes ir kad jiem gresia rimtas pavojus. Visa tauta su nekantrumu laukia, kada ateis tą diena kuomet pasibaigs kruvinojo Voldemaro viešpatavimas ir jo idiotiskos reformos.

S.

Laiškas iš Žemaitijos.

Nors esame pergyvenę vokiečių okupavimo laikus, kurie gana buvo sunkus, nes reikėjo bijoti ne tik vokiečio okupanto, bet ir savo kaimynų, kurie ne retai įveldavo liežuvį ir žmogus per tatai netekdavai paskutines karvutes. Vienok dabartine Voldemaro ir K-o okupacija darosi kas kart vis sunkesne, nebepakeliama. Ar lauką ari, ar šienauji, tik ir žiurek kada ateis pas tave isdidus, pasiputęs „karaliukas"-policijos valdininkas ir pranes, kad esi „plečkaitininkas" (dabar fašistai taip vadina visus sau nepatinkamus žmones). Kai tokį vardą žmogui jau duoda, tuomet tuoj pradeda jį tardyti, mušti, visaip kankinti, o po to seka Varniai, arba tūkstantines pabaudos. Daugumoj atsitikimų žmones visiškai nežino už ką juos kotavoja ir dangina į Varnius.

Paemus nuo mažojo iki didžiojo valdininko visi neapsakomai išdidus ir dideliai pasiputę. Su visa s piliečiais jie elgiasi taip, kaip senoves gadynej elgesi su nupirktais vergais. Nežiurint, kad valdininkai visi minta musų duona ir musų pinigais, išluptais visokių mokesnių pavydale, pagaliau nežiurint, kad jie sakosi esą lietuviai ir net „patriotai", bet jų elgesys su Lietuvos piliečiais biauresnis negu buvo vokiečių okupantų. Valdžios įstaigose vis sunkiau darosi susikalbeti su valdininkais. Jei nueini su reikalų įstaigon tai palaukus valandą, kitą, valdininkai pradeda siuntineti tave nuo Ainošiaus prie Kaipošiaus ir vel atgal ir ne vienas tavęs neisklauso, nepaaiškina reikalo. Žodžiais iš viso valdiškoj įstaigoj negalima jokio, nors ir menkiausio, reikalo atlikti: visur reikalingi prašymai ir vis su žyminiais mokesniais. Tas viskas piliečiams daug laiko sugalšina ir briangiai kaštuoja. Policija ir jos valdininkai pasidare daug pasiutesni už vokiškus žandarus. Kuomet užejo vokiečiai, tai jų vyriausybe paskelbe įsakymą, kad Lietuvos piliečiai „gerbtų" vokiečius, nusiimdami prieš juos kepures, jei sutinka vokietį gatvej arba lauke. Dabartine fašistinių okupantų valdžia tokio įsakymo neišleido, bet gyvenime yra taip, kad jei sutikęs gatvej arba lauke policininką, žvalgybininką ir kitokį „činą", nenusiimsi prieš jį kepures, buk tikras, kad tave, jei nesulaikys vietoj, tai ant rytojaus apšauks „plečkaitininku" ir primus. Muša piliečius ir verčia buti šnipais, pranešineti policijai ką šneka kaimynai, kokius jie laikraščius skaito, su kuo susieina ir t.t., o jei to daryti nesutinki—jau esi „priešvalstybinis"!

Vokiečiai okupantai šitaip biauriai nedarydavo.

Ekonomine bukle musų labai sunki ir beveik nepakenčiama. Ūkininkai suskurdę, darbininkams darbo nėra, kas gali bega į Latviją ar kur kitur darbo ieškoti, bet ne kiekvienas gali svetur išvykti, kadangi visur aplinkui rubežiai uždaryti. Pasienio gyventojams liudymus rubežiui pereiti žada pabranginti iki 50 litų. Suprantama, kad iš to nukentes darbininkai, kurie su tokiais liudymais eidavo pas kaimyninių valstybių ukininkus vasaros darbams.

Ūkininkai paskendę skolose, nebegali išsimoketi jau ir taip aukštų mokesnių ir tik laukia kada išves paskutinę karvutę (daug kam jau ir išvede), o Voldemaras ketina žemes mokesčius dar padidinti. Negana to. Fašistine valdžia užkrove mums ant kaklo, beveik kas du kaimai, po Seniuną, kuriems turime moketi po 50—100 litų į menesį algos. Tie Seniunai turi pildyti žvalgybininkų pareigas ir dažniausia „įsigalėję" virsta, lygus Voldemarui, to kaimo „karaliukais..."

Demokratines vyriausybes laikais šito nebuvo.

Tegul dabar fašistai plesia iš musų kuodaugiausiai pakol mes dar šį tą turim. Tegul peni iš musų kruvinų litukų šnipus, žvalgybininkus ir įvairius judošius. Tegul veda musų draugus, brolius, tevus ir sunus į fašistines skerdyklas, pakol mes kantriai tylim.

Bet tegul neužmiršta fašistiniai žverys, kad mums kantrybes gali ir pritrukti. Mes nors ir kantrus žemaičiai, bet ilgai „karaliukų" neštos nepakęsime. Jums čia ne Afrika.

Zemaitis ukininkas.

Atentato atgarsiai.

Voldemaro ministeris Musteikis, ryšy su atentatu prieš brangiausią „diktatoriaus" gyvybę, įsakymu policijai pareiške papeikimą Kauno policijos vadui ir III nuovados viršininkui „už neganetiną energijos parodymą laike ir po pasikesinimo, del kurios priežasties nepasiseke sulaikyti teroristų".

Taip maž daug skamba oficialus Musteikio įsakymas. Be to, gautomis žiniomis, atentato vakare dežuravę prie teatro du žvalgybininkai esą „už neveiklumą" pavaryti iš tarnystes ir net žadami atiduoti teismui.

Iš šių faktų matyt, kad teroristai nesugauti. Tai dabar kyla klausimas—už ką gi stud. Vosylių nužude, kodel laikomi Kauno s. d. kalejime trylika studentų, kurius „teismas" ir gi jau pasmerke ilgiems metams katorgon?

Be reikalo p. Musteikis nervuojasi ir kaltina žvalgybą ir policiją neveiklume. Tie padarai net perdaug „veiklus". Juk vien tik per pirmą naktį po pasikesinimo Kaune buvo areštuota virs 300 piliečių ir surašyta apie 200 protokolų. O kur dar „mitingas" suruoštas ant rytojaus, užuojautos pareikstos Voldemaru[1] „visos tautos vardu", „rastos" lenku bombos, nužudy-

tas studentas Vosylius etc., tai vis žvalgybos ir policijos nuopelnai, verti visais atžvilgiais „gedim nų“. Ir jei tiek darbo, energijos ir veiklumo padejus nepasiseke suga.ti ir iš aiškinti teroristų, kaip Mustelkis seko, tai dar nera didelio blogumo—juk tai intencijal Vosylius nužudytas, studentai nuteisti, tai ko dar norite? Maža, sakot? Yra juk dar „lenkų globojami“ politiniai emigrantai – jiems galima viską suversti! „Visagalė“ žvalgyba prie jų pagaliau ir sustojo, o Voldemaras net skundą Tautų Lygai pasiunt. Tiktai kažin ar nenusvils nagų? Su skundu gali Voldemarui išeiti, kaip tai fedfebelio žmonai, kari pati sau kailį išpere. *A.*

Žvalgyba „dirba“.

Voldemarine žvalgyba tai visų suprantama keipo biauriausių niekšu organizacija. Ji turedama puikius pavyzdžius iš sukčiaus ir didelio melagio Voldemaro, deržimordos Musteikio, susidare tam tikrą, melu ir provokacijomis pagrįstą, savo darbuotes sistemą. Stovint žvalgybos priesaky tokiems provokacijų meistrams, kaip Statkus ir Survila, užsikrečia „pavyzdžiais“ ir mažesnieji agentai bei agentellai ir taip pat provokuoja, meluoja kur tik ir kaip tik gali. Kiekvienas iš žvalgybos agentų nori uzdirbti kuodaugiausia pinigų ir gauti „gedimino“ blekinį medaliką, todel dirba išsijuosę „tevynes labui“. Kovai su priesfasistinemis organizacijomis Voldemaras yra paskyręs milžiniškas sumas pinigų, kurie ir masina zvalgybininkus iš kailio nertis. Bet kadangi slaptos organizacijos gerai veikia ir veikti moka, tai susekti ir suimti „priešvalstybinius“ yra sunku, o kartais ir visai nepasiseka. Taciau žvalgybininkai vis viena rankų nenuleidžia ir visai nesusektus „suseka“. Pavyzdžiui po pasikesinimo pries Voldemarą, kurį ir tą dieną sekiojo ir saugojo armija snipų, teroristų nepavyko suimti, už ką, suprantama, Kauno šnipai nuo savo nacalstvos gavo velnių. Bet greit po to „surado“ ir pasikesinimo „kaltininkus“, tai pasak žvalgybos buvę—nužudytasis studentas Vosylius ir keliolika kitų Kauno universiteto studentų.

Gegužes men. 29 d. Vievio valsčiuje tapo nušautas provokatorius Uscila. Kaltininkai kaip ugny dingo. Apie patį nušovimą žvalgyba visą laiką tylejo. Kaišedorių apskrities žvalgybininkai gavo is Kauno ultimatumą: arba surasti „teroristus“, arba — posol von! Ir štai beveik po dviejų menesių, žvalgyba per „L. Aidą“ iš 17. VII paskelbe, kad „surado“ ir sueme svarbiausį Uscilos nušovimo organizatorių ir iniciatorių tulą *Feliksą Paskevičių*, kuris esąs atvykęs Lietuvon su įvairiais slaptais uždaviniais. Is kur Paskevičius atvyko ir kokie tie uždaviniai, žvalgyba nepasako, tik skelbia, kad Uscila buvęs užmustas už išdavimą, Trakų ir Kauno apskrityse „plečkaitininkų“ organizacijų [1]).

Sulig patikrintų žinių pranešame, kad joks Paškevičius nei Trakų, nei Kauno apskr tyse prie slaptos revoliucinės organizacijos, kurios nutarimu Uscila tapo nušautas, nepriklause ir nieko neorganizavo. Čia matomai žvalgyba sugriebe pirmą pasipainiojusį žmogų ir mušimu bei visokiais žveriškais kankinimais priverte prisiimti ant savęs teroristų darbą. Galimas daiktas, kad žvalgyba akių apdumimui pakrikštijo „teroristu“ ką nors is savo tavorščių, su dideliu trukšmu areštavo, per kitas duris, žinoma, isleido, ir tuo „įrode“ svietui, kad Voldemarine žvalgyba moka gaudyti teroristus.

[1]) Redakcijos prierašas: Jokio Felikso Paškevičiaus užsieny Lietuvos politinių emigrantu socialdemokratų tarpe nebuvo.

Turimomis žiniomis mes tvirtiname, kad ne vienas teroristas Lietuvoj iki šiol nera įkliuvęs į žvalgybos nagus ir linkime, kad ir ateity, valydami Lietuvą nuo šnipų ir provokatorių, tie drąsus idejos draugai sekmingai tatai atliktų

Perkunas.

Keletas pastabų konspiracijos darbe.

Paskutiniais laikais Voldemaro fašistine valdžia, eikvodama milžiniškas pinigų sumas savo issilaikymui valdžioj, nepaprastai plačiai išvyste žvalgybos ir šnipų organizaciją Lietuvoj.

Šnipai tai dažniausia žmones, gyvenantį vietoje, turintį nuolatinį darbą ar šiaip jau kokį užsiemimą, informuoja žvalgybos valdininkus apie visokį judejimą iš savo gyvenamosios vietos. Jei jie tarnauja kokioj nors įstaigoj, ar priklauso kokiai nors draugijai, ar šiaip organizacijai, tai iš savo srities žvalgybai viską ir pranesineja. Gabesnieji šnipai stengiasi įlysti į slaptas politines organ zacijas, nuduoda dideliais fašistų priešininkais, atlieka net tam t krus priesfašistinius darbus. Ir kai toks snipas įgauna organizacijos narių pasitikejimą ir plačiau ką nors sužino—viską išduoda žvalgybai, o pastaroji organizaciją likviduoja. Buna ne retai atsitikimų, kad šnipas negaledamas įlysti į slaptą organizaciją pats imasi „organizuoti“ ir prikalbinęs keletą ar keliolika žmonių į neva slaptą priešfašistinę organizac ją, aprupina ją nelegale literaturą, o veliau viską išduoda ir burys nekaltų žmonių atsiduria kalejime.

Apie žvalgybos organizacija ir jos uždavinius musų jau buvo rašyta „Pirmyn“ 19 n ry iš—28 m. Čia paduosime draugų žiniai tik kai kurius žvalgybos sekimo butus, kad butų lengviau pasisaugoti.

Visuose dideliuose ir didesniuose miestuose dieną ir naktį dežuruoja gatvese tam tikri žvalgai (filerial). Jie turi savo rajonus ir temija visus praeivius. Jei žvalgas įtariamą asmenį pradeda sekti, tai vienas ir tas pats visu kelu neseka bet palydejęs iš savo rajono perduoda kitam, o tas vel kitam ir t t., kad žmogus nepatemytų jog jis yra sekamas

Miesto centre ir priemesčiuose automobilių ir autobusų sustojimo vietose, pilna žvalgų, kurie per žiuri visus išvažiuojancius ir atvažiuojancius; daugelis soferių yra šnipais ir teikia žvalgybai žinias. Geležinkelio stotyse kiekvieną traukinį apart žandarų dar ir žvalgai pasitinka ir išlydi, temydami, kas atvažiuoja ir išvažuoja. Kiekvieną nematytą pilietį žvalgyba įtaria, vis viena ar jis turėtų aristokrato, ar pusiau inteligento išvaizdą, net amatninkas su įrankiais nešinas jiems kai kada pasirodo itartinas. Todel šiokiomis dienomis eiti per mažą miestelį nepatartina, geriau jį, jei galima—aplenkti. Į miestą ar miestelį geriausia važiuoti arkliais ir pataikinti šventadieniais ir turgų bei jomarkų dienomis. Miestely, jei reikalas yra sustoti, naudotis galima tik koperatyvų arbatinemis, nes karčiamninkai, bei aludininkai esti daugiausia snipai, arba šiaip iš „geros valios“ suteikia policijai žinias noredemi prisigerinti tikslu sumažinti protokolų skaičių už prasilenkimą su visokiomis taisyklemis.

Žvalgybininkai dažnai lanko kavynes, restoranus, arbatines ir alines. Ten jis sedi prie staliuko ir dažniausia skaito laikraštį. Laikas nuo laiko pasižvalgo ir vel skaito. Žvalgybininkų įprasta yra nematytą arba įtariamą žmogų permesti stipriu žvilgniu nuo kojų iki galvos. Ne retai pasitaiko, kad žvalgybininkas įtariamą, jam patinkamą žmogų, pritaikęs progą, užkalbina ir iš

gauto atsakymo jis jau daro savo sprendimą, ar jo įtarimas pamatuotas ar ne.

Seniau žvalgybininkų buvo praktikuojama sutiktą įtariamą žmogų klausti paso. Dabar taip nebedaro, nes daug kam vietoj paso prisejo brauningą pamatyti. Todel dabar, jei įtarimas neabejotinas, nieko neklausę suima.

Šioklomis dienomis jei priseina kur eiti, tai kruvoj eiti bent keliems nepatartina; turgaus dienomis ir šventadieniais tas mažiau pavojinga.

Važiuoti iš didesnių geležinkelio stočių nepatartina. Taikinti įlipti ir išlipti mažesnėse stotyse. Ši pastaba tinka ir užsieny, tose valstybese, kuriuose Valdemaras oficialiai laiko savo žvalgybininkus (Latvijoj ir Vokietijoj). Einant, reikia vengti plentų ir geležinkelio linijų, ypatingai pastarųjų.

Jei kas iš draugų veikiančių aktyviai priesfašistinese organizacijose gyvena legaliai, turi dokumentus tvarkoj ir leidimą ginklui nešioti, tam yra mažesnis pavojus, bet saugotis reikia. Persikeliant į kitą sritį ir pradedant gyventi nelegaliai patartina sulig galimybės pakeisti savo paviršutinę išvaizdą: užsiauginti usus, barzdą, arba jei buvo — nuskusti, pakeisti visus rubus ir t.t.

Slaptų organizacijų susirinkimus patartina daryti: vasaros metu miškuose, žiemos metu galima ir kaime, tik patogiausia butų naktį, aklinai uždarius seklyčios langines. Laike susirinkimų visuomet reikia išstatyti sargybą.

Jei kokioj nors vietoj tenka apsigyventi organizaciniais reikalais ilgesniam laikui, reikia visuomet susirasti koks nors nuolatinis darbas. Su svetimais žmonemis reikia stengtis nepolitikuoti, arba bent prisitaikinti prie jų pažiurų ir nusistatymo, kad nekiltų įtarimas. Apsipratus ir susipažinus arčiau, galima atsargiai vieną kitą klausimą prie progos pajudinti.

Lietuva, teritorijos žvilgsniu kraštas mažas, bet musų žmones geri ir nuoširdus, neapkenčia fašistines sauvles, todel slaptom priešfašistinem organizacijom labai palanki dirva.

Slaptas priesfašistinis veikimas nebe butų galimas tik tuomet, jei kas trečias pilietis butų Voldemaro šnipas. Bet iki to Lietuvoj ne kuomet nedaeis

Tik veikiant slaptose organizacijose reikia kuo daugiausia ištvermes sumanumo, šalto galvojimo ir, žinoma, atsargumo.

Pasisekimas bus užtikrintas. *Br.*

Šauliai, 10,VII-29 m.

Žvalgybos provokacija.

Mariampole. Š. m. gegužės mėn. 2 d. buvo mesta bomba į Mariampoles žvalgybos skyriaus butą. Jau pats bombos metimas mums pasirode labai įtartinas, nes jeigu butų tikrai noreta išsprogdinti Mariampoles žvalgyba, tai visai lengvai buvo galima įmesti bomba per langą į vidų. Tuo tarpu gi bomba buvo padėta ant trotuaro ir sprogo nepadarydama jokios žalos, jei neskaityti, kad trotuarą išarde ir žvalgybos namo sieną truputi apdraske. Pasiinformavus organizacijoj, pasirode, kad is musų draugų prie to sprogdinimo niekas nera savo rankų pridėję. Tyrinejant toliau tą įvykį paaiškejo, kad tą „teroristinį“ aktą atliko *Petras Sakavičius* is Rudiškių kaimo, Punsko valsč Buvo šitaip:

Petras Sakavičius visą laiką nuduodamas didelį fašistų „priešininką“, stengesi įlysti į slaptą priešfašistinę organizaciją Mariampoles apskrity. Mums jo perdidelis uolumas pasirode įtartinas, be to, dar buvo ir kiti motyvai del kurių mes nuo Sakavičiaus šalinomės. Jis vienam iš draugų pasisake, kad savo „revoliucingumą“ įrodysias „darbais“ ir jei jo nepriimsią į slaptą organizaciją, jis veiksiąs savystoviai.

Po bombos sprogimo Sakavičius pasisake, kad tai jis esąs padaręs parodymui savo ištikimybes revoliuciniam judejimui. Pradėjus jį klausineti is kur jis gavo bombą, kodel sprogdino gatvej ir t t. Sakavičius taip susipyne, kad mums nebebuvo abejonų jog jis tai dare su žina žvalgybos Ir mes su juo nutraukem bile kokius ryšius ir jis kur tai dingo iš Mariampoles.

Ne taip senai, kuomet sugrįžo iš Vilniaus krasto sužeistas mokyt. Juršenas, sužinojom, kad mūsų Sakavičius drauge su Šeriu (Kauno Ausros gimnazijos 8 kl. mokiniu) pakliuvo į lenkų rankas, kaipo dalyviai ekspedicijos į Vilniaus kraštą, su tikslu užmušti du polit. emigrantų komiteto nariu.

Štai prie kokių provokacijų žvalgyba prieina. Ji net nesigaili pati save sprogdinti, kad tik kaip nors įkišus savo šnipą-provokatorių į slaptą priešfašistinę organizaciją. *Antanas.*

Alytus. Varenos miestelio gyventojas (lenkų pusej) *Savickas Marcalius* (kilęs iš Lietuvos, Užmelnyčio kaimo, Varenos valsč.), pradžioj š. m. atvykęs į Alytų pas žvalgybos viršininką Čiuoderį, pasisiule jam patarnauti, pasižadedamas suteikti žinių iš politinių emigrantų veikimo. Sugrįžęs į lenkų pusę pradejo kalbinti kai kuriuos emigrantus ir siulytis išvystyti priešfašistinę akciją Alytaus apskrity. Tarp kitako, pasisiule net žvalgybos viršininką Čiuoderį užmušti.

Prie to žygio Savickas kalbino ir kai kurius alytiečius. Mes sužinoję apie tokį Savicko karštą „revoliucingumą“ įtarem jį esant provokatoriumi ir perspejom musų užsienio draugus, kad Savicko pasisaugotų. Matomai ir jis pats pajutęs, kad žmones jo planų kratosi ir nuo jo šalinasi, liove sagitavęs ir įskunde Varenos apylinkej daug nekaltų žmonių, kuriuos dabar žvalgyba tebekankina.

Už provokacijas ir nekaltų žmonių įskundimą, Savickas dabar gavo vietą policijoj.

Druckunų kaimo (Varenos valsc.) gyventojas *Gecevičius Zigmas*, kuris taip pat yra Čiuoderio šnipas, š. m. sausio menesį buvo išvykęs į Vilnių kaipo „politinis emigrantas“. Bet nežinia kodel sugrįžo atgal ir dabar į Vilnių nebevažiuoja, matomai pajuto kad jo provokatoriaus role išaiškinta.

Draugai iš vietos organizacijų, šių dviejų šunų pasisaugokite ir, prie progos, pasielkite, kaipo su provokatoriais.

Alytaus Darbininkas.

Skuodas. Pas mus skundžiasi žmones, kad sunku gyventi visokie mokesniai pasidare nebepakeliami. Bet Voldemaras žemes mokesnius pažadejo dar pakelti. Matyt, sako piliečiai, fašistams pinigų nebeužtenka. Taip, kulturingiems reikalams, pakelimui žemes ukio, pinigų neužtenka ir tam tikslui fašistai pinigų neskiria. Bet už tai žvalgybai ir šnipams pinigų yra iki valiai. Pavyzdžiui musų *Juodvalkis* siulo po 5000 litų už bile kokio politinio emigranto galvą. Sako „užmuškit bile kokį politinį emigrantą Latvijoj ar kur nors kitur ir parneškit jo dokumentus, gausite 5000 litų!“. Polic. *Bindokas* siule ne vienam jau 5000 litų už sugavimą ar užmušimą drg. Petriko. Buvo ir kitokių pasiulymų. Ir tai čia tik vien Skuode. Nereikia užmiršti, kad taip yra visoj Lietuvoj

Štai kur musų sunkiai uždirbti litai eina ir kodel mokesniai didinami!

Draugams patariame saugotis *Kvicinskio* (buv. vargonininko sunus) ir *Raišuočio* (stalius), abu jie gyvena Skuode. Raišuotis dažnai išeina į Latviją

ir ten meistraudamas apsimeta dideliu opozicionieriu, fašistų priešininku, stengiasi prisikalbeti prie darbininkų, kad paskui išdavus žvalgybai. Bet tie abu šunes yra tikri šnipai. Jų reikia saugotis arba prie progos pasistengti nusikratyti.

Skuodiškis.

Latviai del Voldemaro notas

Latvių „Socialdemokrats" iš 27-VII, 166 nr. raso:

„Nesenai Voldemaras pasiunte Tautų Sąjungai charakteringą fašistinių balamutų notą. Jau ilgesnį laiką buvo rinkti „faktai" prieš Lenkiją, kad ji buk tai organizuojanti ir finansuojanti ginkluotas bandas, vadinančias savę „politiniais emigranteis. Jų tikslas esąs—nuversti Lietuvos teistetą (?) vyriausybę ir prijungti Lietuvą lenkų imperijai. Notoj išvardinti visi atentatai, kaip faktini, taip ir tie kurius norety primesti „plečkaltininkams". Kaltininkai esą begą į Lenkiją, nežiurint, kad kellas į ten esąs tolimesnis ir pavojingesnis. Esą rasta lenkų ginklai ir bombos. Lenkijos sargyba palengvinanti „pleckaitininkams" pereiti demokracijos liniją. Ryšy su tuo, Lietuvos vyriausybe priversta buvusi išleisti net specialį įstatymą, kuriuo pagelba esą butų galima trumpinti teismų proceduras. Deja—karo teismai ir mirties bausme esanti butina, nes kiti teismai nedarą reikalingo efekto, kadangi Lenkija esanti visiems įkalusi į galvą įsitikinimą, jog visi suimtieji busią greitu laiku iškeisti į lietuvius, sedinčius Lenkijos kalejimuose. Tulas iki gyvos galvos nuteistas esąs net pareiškęs, kad ilgai jis nesedesiąs, nes Smetona busiąs greitu laiku užmuštas. Savo notą baigia Voldemaras prašydamas atatinkamos komisijos intervencijos".

„Mes turime pažymeti, sako toliau „S ts, kad vyriausia notos atsiradimo priežastis yra tą, kad Lenkija nevaržo ir nepersekioja Lietuvos politinių emigrantų. Deliai to Lietuvos fašistai gan geruoju, gan piktuoju megino daryti visokius žygius, vienok be pasekmių. Šnekta apie emigrantų „planus" prijungti Lenkijai Lietuvą, yra sąmoningas melas. Jau net ir fašistų dauguma žino, kad emigrantai kovoja tik del atstatymo Lietuvoj demokratines sąntvarkos. Pažymetina, kad Voldemaras savo notoj nesako ne vieno žodžio apie tas bandas, kurias jis organizuoja ir siuncia į aną pusę demarkacijos linijos, pagrobimui, arba žudymui politinių emigrantų. „Pateisinimas" mirties bausmų yra perdaug jau skystas ir jis jo autorių visuomenes akyse padaro juokingu. Manome, kad lenkų ginklų ir bombų netruksta ir Lietuvos arsenaluose, turint galvoj, kad lietuviai su lenkais ilgesni laiką kariavo. Taip, kad „išrodymo daiktų" niekuomet negali pritrukti.

„Matomai Lietuvos diktatorius yra užmirsęs, kad Tautų Sąjunga randasi ne Kaune ir ne žvalgybos žinioj, bet Europoj. Europa gi yra perdaug gerai informuota apie Lietuvos vidaus padėtį, kurią si nota dar kartą iliustruoja Tuščios pastangos ir tuščios viltys juodųjų ritierių apmulkinti visą pasaulį. Su tuo jie tik dar labiau nusilpnina savo pozicijas, kurios ir taip jau ne dievai žin kiek stiprios".

Rudžių politika.

Daug kas iš čionykščių lietuvininkų tiesiog negali atsistebeti, kaip tiems Vilniaus krasto „patriotams" nepridyla liežuviai belojant šio krasto pažangiuosius ir politinius emigrantus.

Nesame linkę ir nemanome ginti kitų — jie patys apsigins. Bet į lojimus musų adresu, mes jau ne kartą turejome progos pažymeti, kad tie Voldemaro šunyčiai is „V. Rytojaus" loja tik todel, kad gaspadorius juos lakina. Jei Kaune bus kitas gaspadorius, juos lakins, jie ir tam los. Stebetis iš to nereikia, nes dar nebuvo atsitikimo, kad šuniui liežuvis pridiltų.

Viešejusi nesenai iš Kauno p. Čiurlioniene jiems nedviprasmiai primine, kad, girdi, jusų visas darbas čia sedeti ant paskutinių kojų prieš savo „poną" ir tiek. Dar patare p. Čiurlioniene į tą triumviratą įtraukti ir čionykščius pažangiuosius, bet „patriotai" iš „V. Rytojaus" tik nusipurte ir pareiške, kad su plečkaitininkų" sebrais jie esą nenorį lakalu dalintis. Tokia, mat, jau šunų egoistine prigimtis, kad jie niekuomet su nieku nenori grobiu dalintis. Na, tiek to. Ne musų dalykas juos taikinti.

Nenoretume liesti čionykščių krokodylų iš L. Lietuvių komiteto, bet kadangi „V. Rytojus" lodamas į mus duoda suprasti, kad jis kalba to komiteto vardu, tai pasivelijame ir sau, kai ką pasakyti.

„V. Rytojus" is 20.VII, 30 n-ry sako, kad: „nuo 1297 m. metų čia — Vilniuje atsirado žmonių, kurių rankos yra suteptos is bankų išplestais pinigais ir net lietuvių valdininkų krauju, be to, jie ruosia pries N. Lietuvą ir jos vyriausybę sąmokslus". Šitie žmones esą ne kas kitas, kaip „N. Lietuvos begliai — plečkaitininkai" („V. Rytojus jau ne kartą pasisake, kad jis taip vadinas politinius emigrantus socialdemokratus).

Po sito „V. Rytojaus" pasisakymo, tik pasitvirtino musų speliojimai „Pirmyn" 13 n-ry, kad po atsiradimo Vilniaus kraste politines emigracijos, Voldemaras iš vietinių „patriotų" čia suorganizavo žvalgybos skyrių. Žvalgybos pedos seka iš „V. R." redakcijos į Laikinajį komitetą, nes „V. Rytojus" iškeldamas siuo kartu „bankų pinigus", „lietuvių valdininkų kraują" ir „sąmokslus prieš N. Lietuvą", t. y. iškeldamas tokius „faktus" kurius tik žvalgyba tegali sufabrikuoti, kalba L. Komiteto vardu. Matyt čia dirbama sutartinai ir organizuotai.

Jei „V. Rytojus" skundžiasi, kad mes „apsunkinam tautinį veikimą ir dažnai puolam ten, kur jau svetimųjų puolimai buvo nugaleti", tai turime pareikšti, kad musų vienintelis tikslas: ne pulti, bet *apsiginti* nuo pasikesinimų čionykštes Voldemaro žvalgybos, parodant visuomenei šių „patriotų" tikrąjį veidą. Be to, mes manytume, kad teikti Voldemarui sugalvotas „žinias" kaip lenkai samdo teroristus prieš jo asmenį, kaip emigrantai „lieja lietuvių valdininkų krauju", „plesia iš bankų pinigus", „ruosia sąmokslus prieš N. Lietuvą" ir t. t. — yra ne tautinis, bet *šlykštus, grynai provokacinis darbas,* kokiu tik Voldemarine žvalgyba ir užsiima tikslu pasitarnauti savo „ponui" ir susikalti kapitalą.

Jei jie dirbdami tokius šlykščius, provokacinius darbus megina dangstytis šio krašto lietuviška visuomene ir kalbeti jos vardu, tai tas yra dvigubai slykščiau, nes sudaro savotišką opinija apie lietuvius tose lenkų sferose, nuo kurių labai daug priklauso tautisko veikimo laisve ir suvaržymai Vilniaus kraste. Čionykšte lietuviška visuomene aiškiai mato kur veda jos nerinkti ir nekviesti „vadai", todel iesko priemonių tiems vadams atsikratyti.

Mes neabejojame, kad jei tie ponai nesiliaus savo šuniško amato ir nenustos buvę Voldemarui „tikru šaltiniu" visokioms provokacijoms gaminti, rasis kas tą žvalgybos lizdą likviduos. Nereiketų del visako pamiršti, kad čia ne Kaunas ir ne Misko gatvė.

X.

Ats. Redaktorius ir leidejas: Stasys Dainauskas. Spaustuve „ZORZA" Vilniuje.